

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

повинні визначатися необхідністю розкриття їх характеристик в онтології соціо-антропологічного досвіду:

– виявлення обмеженості позитивістської нормології та девіантології, а також характерологічних особливостей дискурсивного становлення категорій «норма» і «аномалія», латентних політичних сенсів «медикалізації» парадигми гуманітарного знання.

Для розуміння будь-якої норми необхідно виходити з того, що «зрозуміти природу соціальних норм можна лише на основі загального філософського вчення про міру взагалі й соціальну міру зокрема». Опираючись на це визначення, сучасні дослідники дійшли думки, що дана інтерпретація норми-міри щонайкраще відповідає сучасним філософським вимогам [3].

Список використаних джерел:

1. Актуальні грані загальнотеоретичної юриспруденції : монографія / [Ю. М. Оборотов, В. В. Завальнюк, В. В. Дудченко та ін.] ; МОНмолодьспорт України, НУ «ОЮА», за ред. Ю. М. Оборотова. – Одеса : Фенікс, 2012. – С. 168.
2. Чувакова Г. М. Природа аномалій правової сфери. Розвиток сучасного права та держави в юридичній теорії та практиці : матеріали всеукр. круглого столу онлайн, присвяч. 25-річчю Національного Університету «Одеська юридична академія» та 175-річчю Одеської школи права (м. Одеса, 25 листоп. 2022 р.) / Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.», каф-ра заг. теор. права та держави. – Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2022. – 139 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/22653>
3. Креативність загальнотеоретичної юриспруденції : монографія / [Ю. М. Оборотов, В. В. Завальнюк, В. В. Дудченко та ін.] ; за ред. Ю. М. Оборотова. Одеса : Фенікс, 2015. 488 с.

Ключові слова: правова сфера, соціальна сфера, аномалія правової сфери, причини аномалій правової сфери.

Key words: legal sphere, social sphere, anomaly of the legal sphere, reasons of anomalies of the legal sphere.

КОРМИЧ АНАТОЛІЙ ІВАНОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри загальної теорії права та держави,
кандидат історичних наук, доцент*

ВИТОКИ КОНЦЕПЦІЇ ГЛОБАЛЬНОГО НЕУПРАВЛІННЯ ТА ЇЇ НАУКОВИЙ І ПРАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Пріоритет введення в науковий обіг терміну «неуправління» належить Сьюзен Стрейндж, яка в середині 1990-х років використала його для характеристики феномену глобального рівня, коли ринки переростають національні уряди та руйнують системи управління, засновані

на державному суверенітеті. На її думку, значне зростання світової економіки обумовлює необхідність пристосування до цих змін існуючих політичних моделей [7, р. 43].

Подібні висновки стимулював аналіз практики. Адже спостерігалась асиметрія у міжнародних відносинах між більш впливовими та менш впливовими державами, що призвело до фактичної втрати останніми певних повноважень у проведенні своєї політики та запозичень більш ефективних моделей управління. Відбувався свого роду поділ на «держави, чия внутрішня політика навмисно чи ненавмисно вплинула на суспільства та економіки, відмінні від їхньої власної, і держави, які не мали такої влади і змушені були адаптуватися до внутрішньої чи зовнішньої політики сильніших урядів» [3; 6, р. 706].

Тобто, намітилась чітка тенденція, коли певні повноваження, які традиційно належали національним урядам, розподілялися між кількома іншими акторами (як державними так і наддержавними чи недержавними), а деякі взагалі зникали. І ця тенденція була особливо помітною за наявності розриву між рівнем політичного авторитету та ступенем розвитку громадянського суспільства [1, р. 369]. У зв'язку з цим Стрендж і стверджувала, що сучасна економіка створює своєрідний вакуум: «те, що одні втратили, інші не отримали. Розповсюдження повноважень від національних урядів залишило діру неповноважності, яку можна назвати неуправлінням» [5, р. 14].

Але, якщо спочатку термін «неуправління» відображав побічні ефекти глобалізації, які призводили до розпорошення та зменшення повноважень і компетенції національних урядів через зростання світових ринків і відповідної потреби деякого відходу від національної держави, то скоро розуміння управлінського вакууму змінилось. Це явище стали розглядати не як порожнечу в управлінні, а як нову якість управління, яке залишається повноцінним управлінням і може ефективно виконувати свої функції.

Зокрема, Коен наголошував на появі здібностей автономних акторів до нормотворчості, оскільки вони могли створювати власні правила в процесі практики та поступового накопичення досвіду.

Ця нормотворчість значною мірою демонструє потенціал для адекватної заміни функцій і повноважень, які традиційно мають національні уряди. Сутність даного процесу полягає у заміні формальних правил неформальними, що впливають із нових моделей поведінки та формують нові стандарти, які набувають форми прав та обов'язків.

Це заміщення заповнює прогалини в регулятивному середовищі. І в ході еволюційного процесу відбувається розвиток неформальних норм, а не формальних правил [2, р. 124–125].

Таке розуміння дозволило пізніше як в теоретичному так і в прикладному аспектах розробляти концепції багаторівневого адміністрування, здійснюваного офіційними та неформальними суб'єктами.

Дана система, зокрема, включала: міжнародні організації як формальний спосіб управління; екстериторіальне законодавство як розподілене внутрішньодержавне управління; багатосторонні ініціативи як гібридні способи управління; кодекси поведінки галузевих

асоціацій та компаній як приватні способи управління, що здійснюють де-факто регуляторні функції [4, р. 1042–1043].

Тобто, сучасна система управління поєднує як традиційні так і нетрадиційні формати міжнародного, транснаціонального та приватного типів управління, забезпечуючи перерозподіл повноважень між національними державами та іншими суб'єктами міжнародних відносин в епоху глобалізації.

У цьому контексті «глобальне неуправління» стали розглядати як принципово новий тип сучасного управління, поява якого спричинена рядом факторів, що проявились на рівні національних держав. До таких факторів можна було віднести: падіння авторитету держав і натомість зростання авторитету великих фірм; розподіл повноважень від держав до менших територіальних утворень; загальну ерозію влади на основі території та зростання нетериторіальної влади в економіці, технологіях та комунікаціях [1, р. 367–368].

Міжнародні ж суб'єкти спочатку розглядалися лише як неупережені спостерігачі або бенефіціари, які перехоплюють повноваження внутрішнього управління. Бо керувати нерегульованими питаннями вони могли виключно за умов їх відповідності інтересам домінуючих суб'єктів, тобто, держав. Але практика міжнародних відносин зробила очевидним, що владні та управлінські функції притаманні також міжнародним та регіональним інституціям та відіграють цілком самостійну роль і є достатньо ефективними в плані адміністрування. Специфічні форми управління на державному, міждержавному чи недержавному рівнях потребують і нових процедур, і нових інституційних, або, навпаки, позаінституційних форматів, спроможних заповнювати прогалини, що виникають і уособлюють глобальне неуправління. Реальна політична ситуація стимулювала новий сплеск академічного інтересу до таких проблем, починаючи з 2020 року.

Це визначає постійну необхідність подальшого теоретичного дослідження та практичного моделювання широкого спектру проблем, пов'язаних з заповненням прогалин в унормуванні та процедурах в контексті сучасного розподілу геополітичних та гео економічних сил.

Включення України до важливих транснаціональних проєктів в рамках євроінтеграційних процесів, зокрема, щодо економіки чи безпеки, роблять дані питання актуальними для перспектив розвитку нашої науки та практичних трансформацій наших держави і суспільства.

В свою чергу, український досвід сприятиме узагальненню підходів до вирішення складних питань в умовах війни та потреби повоєнної відбудови, допоможе сформулювати адекватні рецепти стосовно шляхів досягнення та індикаторів бажаних результатів сучасних реформ і динаміки цивілізаційного розвитку. Адже повномасштабне вторгнення РФ в Україну 24 лютого 2022 року та колосальні руйнації всієї інфраструктури, спричинені військовими діями, переконливо доводять потребу перегляду багатьох засад функціонування інституційних та неінституційних форм міжнародної співпраці для подолання катастрофічних наслідків агресії.

Список використаних джерел:

1. Cox R. The Retreat of the State? International Journal. 52(2). Leaders and Leadership. 1997, Issue 3. Pp. 366–369. <https://doi.org/10.2307/40203204>
2. Cohen B. Money, Power, Authority. In R. Germain (Ed.) Susan Strange and the Future of Global Political Economy. Power, Control and Transformation. London : Routledge, 1998.
3. Kaiser K. Transnational politics toward a theory of multinational politics. International Organization, 1979, Vol. 25, Issue 4, pp. 790–817.
4. Richemond-Barak D. Regulating War: A Taxonomy in Global Administrative Law. The European Journal of International Law, 2011, Vol. 22. no. 4, pp. 1027–1069. doi: 10.1093/ejil/chr087
5. Strange S. The Retreat of the State: The Diffusion of Power in the World Economy. Cambridge : Cambridge University Press, 1996.
6. Strange S. Globaloney? Review of International Political Economy, 1998, Vol. 5, Issue 4, pp. 704–711. <https://doi.org/10.1080/096922998347435>
7. Strange S. Mad Money. Manchester. Manchester University Press, 1998.

Ключові слова: Концепція «глобального неуправління», суб'єкти управління, прогалини нормотворчості, глобалізація, індикатори сталого розвитку.

Key words: global ungovernance concept, subjects of governance, gaps in rule-making, globalization, sustainable development indicators.

SEREBRO MYKHAILO

*National University “Odesa Law Academy”,
Associate Professor of the Department of General Theory of
Law and State, PhD in Law*

TECHNOLOGICAL TRENDS IN LEGAL PRACTICE

For the first time, the term “Fourth Industrial Revolution” sounded in 2011 at the regional level in the city of Hanover (the issue of innovative development of Germany was discussed), five years later this issue was already raised at one of the meetings of the World Economic Forum in Davos, and in 2017 more than 20 meetings of the Forum were devoted to the topic of Industry 4.0.

The first industrial revolution led to the transition from manual to mechanized production through the use of the steam engine, the second led to the transition to mass production through the use of electric motors and conveyors, the third led to the transition to automated production through the use of computers and information technology. The fourth is to blur the boundaries between physical, digital and biological spheres through the introduction of cyber-physical systems into production and the use of new methods of data collection and analysis (Blockchain).

If the previous “revolutionary” stages had a greater impact on the sphere of classical industrial production, then Industry 4.0. changes the very essence of human communication and interaction, which cannot but be reflected in the legal environment. The transformation takes place both

Тіщенко Юлія Валеріївна Елементи міфологічного світогляду у правосвідомості сучасної людини	50
Бальжик Ірена Анатоліївна Захист прав людини під час сучасної війни	54
Рязанов Михайло Юрійович Нормативний та процесуальний аспекти правової спадщини: антропологічний підхід	57
Кобко-Одарій Вікторія Сергіївна Правова спадщина: щодо питання внутрішньої єдності та зовнішнього вираження	59
Кравченко Сергій Петрович Правовий текст як образ лінгвістичного буття права	63
Чувакова Ганна Михайлівна Соціальні аспекти категорій норма-аномалія	66
Кормич Анатолій Іванович Витоки концепції глобального неуправління та її науковий і практичний потенціал	69
Serebro Mykhailo Technological trends in legal practice	72
Антошина Ірина Володимирівна Інформація і право: діалектика взаємозв'язку	74
Скуріхін Сергій Миколайович Етологічний аналіз ресурсів влади	77
Іванченко Ольга Миколаївна До питання співвідношення легітимності права та правової культури в Україні	80
Дудник Руслана Миколаївна Місце гендерного права у системі права України	84
Іванчук Віра Євстафіївна Моніторинг формування професійної правової культури у майбутніх юристів	86
Ковбасюк Степан Валерійович Інституційний підхід в методології державознавства	88
Войткова Аліса Вікторівна Особливості та шляхи реалізації функції оборони України як морської держави	91
Лук'ячук Ольга Вікторівна Статичний та динамічний підходи в інтерпретації права	94
Одарій Віктор Віталійович Порівняльно-правовий метод у застосуванні права	96
Грезіна Олена Миколаївна Етичні аспекти забезпечення якості освітнього процесу в контексті захисту прав учасників освітнього процесу	99